

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут культурології
Національної академії мистецтв України**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State University of the Humanities
Institute of Culturology
of the National academy of Arts of Ukraine**

**УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА:
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, ШЛЯХИ РОЗВИТКУ
Науковий збірник**

**UKRAINIAN CULTURE:
THE PAST, MODERN WAYS OF DEVELOPMENT
Scientific journals**

**Напрямок: *Культурологія*
Branch: *Culturology***

**За загальною редакцією *В.Г. Виткалова*
Editor-in-Chief *V. Vytkaľov***

**Засновано у 1995 році
Founded in 1995**

***Випуск 27*
*Issue 27***

**Рівне: РДГУ, 2018
Rivne: Rivne State University in the Humanities, 2018**

ББК 63.3(4Укр)-7

У45

УДК 94(477)

Співзасновники: Рівненський державний гуманітарний університет та Інститут культурології Національної Академії мистецтв України; видавець: Рівненський державний гуманітарний університет

Збірник перереєстрований МОН України як фахове видання з культурології (Додаток № 8 до наказу МОН України № 374 від 13.03.2017 р.)

Друкується за рішенням вчених рад РДГУ (протокол № 10 від 27 листопада 2018 р.) та Інституту культурології НАМУ (протокол № 10 від 22 листопада 2018 р.)

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE): ISSN № 2518-1890 (Print)

Видання індексується Google Scholar, РИИЦ (РФ), Index Copernicus (Польща), «Cosmos» (США) та «Research Gate» (Німеччина)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації видано Міністерством юстиції України, серія КВ № 22258-12158 ПР від 20.05.2016 р.

Головний редактор:

Виткалов С.В. – кандидат мистецтвознавства, доцент, кафедра культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету

Редакційна колегія:

Богуцький Ю.П. – віце-президент НАМУ, академік НАМУ, кандидат філософських наук, професор, директор Інституту культурології НАМУ, голова редколегії

Виткалов В.Г. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету, відповідальний секретар, заступник голови

Волков С.М. – доктор культурології, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології НАМУ

Випих-Гавронська А. – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, ректор університету ім. Я. Длугоша (Польща)

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор, завідувач кафедри історії України Київського національного університету культури і мистецтв

Жукова Н.А. – доктор культурології, доцент, завідувач відділу етнокulturології та культурної антропології Інституту культурології НАМУ

Кравченко О.В. – доктор культурології, професор, декан факультету культурології і медіа комунікацій Харківської державної академії культури

Кузнєцова І.В. – кандидат філософських наук, доктор філософії (PhD), доцент, с. н. с., учений секретар Інституту культурології НАМУ

Мішуров Г.С. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри духової музики УО «Білоруський державний університет культури і мистецтв»

Постоловський Р.М. – кандидат історичних наук, професор, ректор Рівненського державного гуманітарного університету

Сабадаш Ю.С. – доктор культурології, професор, кафедра культурології і інформаційної діяльності Маріупольського державного університету

Сапенко Р. – доктор філософських наук, професор Інституту філософії Університету м. Зелена Гура (Польща)

Супрун-Яремко Н.О. – доктор мистецтвознавства, професор, кафедра музичного фольклору Рівненського державного гуманітарного університету

Чміль Г.П. – академік НАМУ, доктор філософських наук, професор,

завідувач відділу світової культури і міжнародних культурних зв'язків Інституту культурології НАМУ

Швейцова-Водка Г.М. – доктор історичних наук, професор, кафедра документальних комунікацій та бібліотечної справи Рівненського державного гуманітарного університету

Шейко В.М. – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАМУ, ректор ХДАК

Шеретюк Р.М. – доктор історичних наук, професор кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету

Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. Вип. 27 / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов ; редкол.: Ю. П. Богуцький, В. Г. Виткалов, С. М. Волков та ін. ; наук.-бібліогр. редагування наукової бібліотеки РДГУ. Рівне : РДГУ, 2018. – 132 с.

ISSN 2518-1890

Рецензент: **Панченко В.І.** – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри етики, естетики і культурології Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка; **Петрова І.В.** – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурно-дозвілєвої діяльності КНУКіМ; **Яковлев О.В.** – доктор культурології, професор НАКККіМ

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

У збірнику вміщено статті науковців вищих навчальних закладів, присвячені розгляду історико-культурологічної проблематики переважно західноукраїнських теренів. Певна частина матеріалу висвітлює різні грані теоретико-методологічних проблем української культури. Окремий розділ складають повідомлення, огляди та рецензії.

Для науковців, студентів, аспірантів та усіх тих, хто цікавиться вітчизняною історико-культурною спадщиною.

ISSN 2518-1890

Novelty scientific lies in the fact that for the first time the concept of recreational and leisure practices is conceptually explored in the conditions of the industry 4.0 formation.

The practical significance of the work is to develop theoretical and methodological principles of the algorithm for the implementation of recreational and leisure practices in domestic areas, taking into account international experience.

Key words: recreation and leisure practice, industry «4.0», virtualization of labor, event technology, event component of leisure and recreation practice.

Надійшла до редакції 14.11.2018 р.

УДК 069(477.81)

РЕГІОНАЛЬНІ КУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ МУЗЕЇВ РІВНЕНЩИНИ

Виткалов Сергій Володимирович – кандидат мистецтвознавства, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
ORCID 0000-0002-6379-0631

Sergiy_vsv@ukr.net

Бояр Наталія Миколаївна – здобувач вищої освіти другого
(магістерського) рівня, Рівненський державний
гуманітарний університет, м. Рівне
natalja.bojar@gmail.com

Висвітлюються сучасні підходи до організації музейної справи у Західно-Поліському регіоні (на прикладі Рівненської області). Аналізується широко аспектна практика організації культурної діяльності музейних установ області. На основі розгляду культурних практик, що використовуються в діяльності сучасних музеїв Рівненщини, робиться висновок про різновекторний шлях розвитку регіональних музейних інституцій.

Ключові слова: музей, регіон, культурні практики, музейні проекти, суспільство.

Постановка проблеми. Періодом суттєвих перетворень у музейній сфері стала друга половина ХХ ст. У царині музейної справи почали з'являтися нові прийоми представлення матеріалу, розроблялися соціокультурні та освітні програми, спрямовані на залучення різних категорій відвідувачів до установ культури, що стало сприяти більш поглибленій інтеграції музею в сучасний соціум. Окрім того, посилюється процес перенесення музейних експозицій у віртуальний інформаційний простір. У перехідний період України до ринкової економіки почався новий пошук адаптації музеїв до запитів і вимог нового суспільства.

У соціокультурному просторі регіону музеї відіграють особливу роль; вони все більше стають не лише науково-освітніми, але й суспільно-культурними центрами, беруть активну участь у житті суспільства. Не є винятком і музейна справа Рівненщини, що характеризується активним включенням регіональних культурних практик до діяльності місцевих музеїв.

Мета статті – виявити особливості розвитку регіональних музейних інституцій (на прикладі культурних практик, що використовуються в діяльності музеїв Рівненщини).

Останні дослідження та публікації. Спеціальної літератури з даної проблеми небагато. Питання здійснення культурних практик у музейних закладах Рівненщини представлені у наукових розвідках Каук Т. [3], Любецької Н. [6], Чапайло О. [8], Юрчук О. [9], Ячечко-Блаженко Т. [10]. Важливі аспекти функціонування музейної мережі в системі культурної діяльності Рівненщини висвітлює у низці своїх розвідок та монографії Виткалов С. [1].

Виклад матеріалу дослідження. Сьогодні музей став невід'ємним елементом культурного простору, де базою для формування духовних цінностей слугують результати предметної діяльності людей. Окрім того, це місце, де кожна людина має можливість отримати особливий спосіб ідентифікації та соціалізації для здійснення уявлення про свою приналежність до певної системи цінностей, культури, соціальної групи.

Останні десятиліття ХХ ст. характеризувалися різким падінням відвідуваності музеїв, але від початку 2000-х років загальна кількість відвідувачів стала постійно зростати. Також слід зазначити, що в останні роки підвищився й освітній рівень відвідувачів; у людей з'явилося більше вільного часу, можливість подорожувати за кордон, а сучасні технології забезпечили нові джерела інформації. Окрім того, важливим питанням пошуку нових форм діяльності у музейній сфері стало те, що бюджетне фінансування музеїв, у більшості випадків, зводиться до оплати комунальних послуг і виплати заробітної плати музейним працівникам.

Одним із головних завдань сучасних музеїв є проблема залучення глядача до музейного закладу. Всі ці фактори мають помітний вплив на розвиток сучасної музейної сфери. Виходячи з цього, музейному простору України довелося вирішувати два питання: пошук нетрадиційних джерел бюджетного поповнення і вироблення нових форм роботи з обслуговування музейних відвідувачів.

Слід зазначити, що форми роботи регіональних музеїв нічим не відрізняються від провідних музеїв країни, хоча, безумовно, і фінансові можливості, і масштаби їх діяльності не порівняти. Але тим не менше, в регіональних музеях також здійснюється наукова робота, підсумком якої є організація та участь у наукових конференціях, публікація наукових збірників, каталогів, альбомів тощо. Використовуються найрізноманітніші форми культурно-освітньої та дозвілдової діяльності – від різних видів екскурсійної роботи до проведення «Ночі музеїв», що перетворюються в події більш регіонального значення; музейні співробітники беруть участь у міжнародних інноваційних проектах.

Очевидним також є й те, що жоден регіональний музей не в змозі самостійно організувати комплексний багатоплановий захід, що підтверджує сучасну тенденцію до творчої співпраці установ соціокультурної сфери – музеїв, клубів, бібліотек, місцевих адміністративних органів та ін. Але у цьому переліку, на наш погляд, музей й надалі залишається інтелектуальним центром.

Однією з найпоширеніших форм обслуговування населення у музеях Рівненської області є екскурсія з різними її модифікаціями. Це може бути оглядова екскурсія, в якій відвідувачу подається загальне уявлення про музей, і тематична екскурсія. Оглядова – доречна для тих, хто приходить до музею випадково, наприклад, гості, відвідувачі вихідних та святкових днів або днів, несприятливих для прогулянок містом через складні погодні умови.

Для тих, хто відвідує музей часто, необхідний цикл тематичних екскурсій. Це і є нетрадиційна форма екскурсійної роботи. Формою проведення таких екскурсій може бути екскурсія-гра для дошкільнят і молодших школярів, коли розповідь про музей перетворюється в гру запитань і відповідей. Наприклад, у КЗ «Рівненський обласний краєзнавчий музей» обласної ради для дітей дошкільного віку і молодших школярів розроблена комплексна програма «Твій друг – музей», що включає в себе різні театральні-ігрові заняття: «Здрастуй, музей!», «Зустріч на лісових доріжках», «Рослини навколо нас», «Пригоди на воді і під водою» (екскурсії відділом природи); «Запорізькі козаки – наша слава навіки», «Українська минувшина», «Про що розповіло гусяче перо», «Поміркуймо разом».

Для учнів середніх і старших класів розроблена програма «Музей в школі». Це екскурсії, лекції, виїзні заняття, виховні години, які допомагають і доповнюють роботу вчителя. Досвід показав, що такі екскурсії сприймаються маленькими відвідувачами, зацікавлюють їх, залишають помітний слід у дитячих душах [3; 35].

Науково-освітня робота КЗ «РОКМ» сьогодні передбачає не лише експозиційно-екскурсійну роботу безпосередньо в музеї, а й проведення лекцій і практичних занять поза його територією. Особливо це стосується навчальних закладів, віддалених від музею. Для них музей пропонує виїзні заняття-ігри з використанням оригінальних експонатів.

Працівниками відділу маркетингу цього закладу розроблено низку таких виїзних занять: «Корисні копалини нашого краю»: для школярів молодших класів рівненських шкіл. Під час проведення подібних виїзних екскурсій, побудованих у цікавій інтерактивній та театралізованій формі, діти мають змогу ознайомлюватися з різноманітними корисними копалинами Рівненщини, а також мають нагоду відчувати їх на дотик. У процесі спілкування здійснюється обговорення способів їх застосування та виконуються цікаві завдання. Такі виїзні екскурсії вже чимало років викликають зацікавлення і користуються попитом серед учителів та учнів навчальних закладів міста. У числі виїзних екскурсій для учнів молодших класів можна назвати: «Як жили і чим займались наші предки в давнину» (етнографічне заняття), «Віртуальне Рівне», «Рівненщина на початку ХХ століття, історія краю в 1917–1920-х роках», «Самоцвіт Полісся – бурштин», «Герої не вмирають» (події на Майдані 2013–2014 років та зоні АТО), «Музично-обрядова культура Рівненського Полісся з використанням фото-, аудіо-, відео-матеріалів» [3; 36].

Виїзні лекції-екскурсії – найбільш динамічна форма роботи музею, що дозволяє швидко і ефективно впливати на глядача, заохочує його прийти до музею. Наприклад, у 2013 р. працівниками музею проведено 229 виїзних екскурсій; ними охоплено майже 10.000 осіб [4]. У 2016 р. ці показники дещо знизилися. Так, працівниками обласного музею проведено 30 лекцій, охоплено 940 осіб, тоді як у 2017 р. – 50 лекцій та охоплено 1.477 осіб [5].

Проте, щоб музею стати центром культури та відпочинку жителів міста, лекційної та екскурсійної роботи недостатньо. Тому в обласному музейному закладі організують зустрічі з

цікавими людьми, краєзнавчі читання, круглі столи, конференції, виставки, наукові семінари, майстер-класи, музейні свята, презентації суспільно-значимих подій тощо [5; 3-7]. Так, уже кілька років музей активно співпрацює з О. Харватом – заслуженим художником Міжнародної Федерації фотомистецтва (EFIAP). У 2013 р. музей приймав учасників VIII Міжнародного Салону художньої фотографії «Фотовернісаж на Покрову – 2013» [5; 5].

Неабияке зацікавлення викликає у рівнян та гостей міста проект «Мистецтво одного села», який традиційно проводять спільно з КЗ «Рівненський обласний центр народної творчості» [5; 2]. Спільно з обласною філармонією музей організував проект «Музика в музеї» (2016 р.) [5; 5]. Серед інших форм, популярних у міському середовищі, – курси для музейних працівників, зокрема «Облік та збереження музейних предметів» (2016 р.), «Роль обласних краєзнавчих музеїв в охороні культурної спадщини» (2016 р.). Активно проводяться у музеях області й наукові конференції, читання, круглі столи, семінари. Так, у 2013 р. КЗ «РОКМ» започатковані наукові читання на тему: «Пам'ятки сакрального мистецтва Волині», присвячені пам'яті видатного музейника Б. Возницького [5; 3]. У 2016 р. проведено Історико-краєзнавчу конференцію КЗ «РОКМ», на яку зібралися науковці з Києва, Львова, Рівного, Луцька, Чигирини, Маріуполя та інших міст. Секційні засідання відбулися на майданчиках Костопільського краєзнавчого музею, Музею лісу в урочищі Гутвин.

В останні роки проведені такі конференції, як «Микола Костомаров, його епоха: текст і контексти» (2017 р.), до 100-річчя Товариства «Просвіта» (2017 р.). З метою наукового обговорення суспільно значимих питань, що назріли у сьогоденні, музей організовує круглі столи: «Українська армія: минуле, сучасне, майбутнє» (2016 р.), «Охорона дерев'яної церковної спадщини Рівненщини» (2016 р.), «Там, деє далеко на Волині, створилась армія УПА» (2017 р.) та ін. [5]

У Дубенському замку 20 квітня 2018 р. відбувся Круглий стіл на тему: «Сучасний музейний менеджмент». На даному науковому заході були присутні та обмінювалися думками й практичним досвідом представники закладів культури західного регіону, зокрема Волинського обласного краєзнавчого музею, культурно-археологічного центру «Пересопниця», Національного заповідника «Замки Тернопілля», Кременецького краєзнавчого музею та ін. [7]. Помітною подією у жовтні 2018 р. стала реалізація проекту КЗ «РОКМ» міжнародного формату під назвою «Наша спадщина: де минуле зустрічається з майбутнім». У межах заходу проведено круглий стіл на тему: «Інноваційні технології в музейній, бібліотечній та архівній справі» та здійснено виїздну екскурсію для учасників проекту до Корецького і Березнівського районів із метою ознайомлення з культурно-мистецькими об'єктами краю [7].

Незвичним, але цікавим для населення регіону виявився Вегетаріанський фестиваль Veget-fest-2013, що відбувався на подвір'ї музею [5; 5]. Саме тут відвідувачі мали змогу поспілкуватися з організаторами та між собою щодо здорового способу життя, харчування, скуштувати вегетаріанські страви, спробувати самостійно приготувати солодощі без цукру, а також послухати лекцію про вегетаріанство. Окрім того, їхній увазі був представлений фільм «Самсара», виступи акустичних музичних гуртів, заняття йогою [9; 137].

Музей більше, ніж інші соціокультурні установи, може задовольнити не лише потреби людей у долученні до культурних цінностей, але й стати місцем змістовного, цікавого спілкування. Важливо, щоб екскурсія, лекція, масові заходи були не лише актуальними за своєю тематикою, а й базувались на нових матеріалах й останніх даних. Музейні працівники повинні бути в курсі життя свого краю – отримувати всю найважливішу інформацію і оперативно використовувати її в масовій роботі. Оперативність у роботі проявляється в умінні своєчасно відгукуватись на найважливіші події, знаменні ювілейні дати, а також у своєчасній підготовці до різних заходів. Тому інформативність експозиції, реклама музею – важливі складові успіху його роботи з відвідувачами.

Кожного тижня відділ музею подає інформацію-рекламу про діяльність музею в різні ЗМІ. Місцеві мешканці та гості міста, таким чином знають, які тематичні екскурсії вони можуть почути того чи іншого дня в цьому закладі. Музей співпрацює з регіональними газетами, радіо. Так, у газеті «Афіша» відбулася вікторина «Рівненщина в XIX – першій половині XX ст.». Такі вікторини допомагають більше дізнатися про історію нашого краю. Співпраця проводиться також із радіо «ТРЕК». Музейні працівники готують 10 запитань про музейний експонат, починаючи з найважчих. Суть вікторини проста: потрібно відгадати, про що йде мова. Переможців нагороджують безкоштовними квитками до музею [7].

Із 1990-х років у музейному середовищі Рівненщини новою формою культурно-освітньої роботи стала організація і проведення музейних свят: історичних, військово-патріотичних, фольклорних, етнографічних. Успіх такого свята пов'язаний не лише з його підготовкою і проведенням, але й широкою інформацією про нього. Резонансною подією в краї щороку стає

проведення фольклорно-етнографічного свята «Музейні гостини». У 2013 р. даний захід отримав відзнаку «Музейна подія року» у номінації «Музей – центр життя громади» (щорічного Всеукраїнського конкурсу серед музейних закладів країни). Не менш цікавими є також інші свята, що проводить КЗ «РОКМ». Це, зокрема, «Свято фотографії», свято «Об'єднані серця» (для дітей з особливими потребами), «Свято вулиці Поштової», «Свято традиційного костюма», свято урожаю «Осінь толока», «Свято доброї казки» та свято «Різдвяна зоря» в музеї бурштину тощо. У 2015–2016 рр. проведено цікавий захід на території музею «Стріт-бол у музеї» до Міжнародного дня захисту дітей [4].

Традиційним у Радивилівському історичному музеї стало проведення етнографічного свята «Музейне подвір'я запрошує», де майстри-умільці можуть продемонструвати результати своєї діяльності, а всі присутні мають нагоду отримати практичні навички у різних народних ремеслах. Вартим уваги є й театралізовані свята, де працівники даного закладу пропонують відвідувачам скоштувати страви традиційної народної кухні. Це, зокрема, Андріївські вечорниці, свято Маланки, Івана Купала та ін. [7].

Новим форматом у діяльності КЗ «РОКМ» є влаштування музейних марафонів, де за певний визначений період відбуваються різноманітні заходи. У переважній більшості такі проекти присвячені міжнародному Дню музеїв, та міжнародному Дню захисту дітей (музейний марафон цікавинок для дошкільнят).

У Радивилівському історичному музеї влаштовують різноманітні акції, під час яких місцеві мешканці та гості міста можуть подарувати закладу експонати. Найбільш вдалим прикладом таких подій є «Мій внесок у збереження історії», «Подаруй музею експонат», «Моє місто на карті України» тощо. До переліку нових форм музейної справи входять організація і проведення майстер-класів (писанкарство та вишивка), різноманітні зустрічі у форматі діалогу, перегляд фільмів, організація науково-теоретичних та науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів, конкурсів екскурсиводів-краєзнавців, курсів «Творча лабораторія працівників усіх рівнів», обласні конкурси-захисти учнівських наукових робіт Малої академії наук (секція фольклору) та ін. Також уже кілька років поспіль у музеї на весні проводиться літературно-музичний захід «Пасхальні передзвони», на який запрошуються хорові колективи, а музейними працівниками проводяться екскурсії [7].

Цікавим і оригінальним проектом обласного краєзнавчого музею є влаштування нічних екскурсій. У поточному році організовано тематичну екскурсію «В гостях у князя Любомирського», яку проводили музейні працівники в костюмованих образах. Екскурсія мала комплексний характер, оскільки поєднала у собі огляд експонатів із різних виставкових зал музею. Під завершення заходу відбулося театралізоване дійство українських вечорниць зі спільним виконання народних пісень, частуванням пирогами та узваром [7].

Формат «нічних екскурсій» активно використовується і співробітниками Державного історико-культурного заповідника м. Дубна. Вони постійно шукають нові форми для приваблення туристів. Попитом у відвідувачів користуються різноманітні театралізовані дійства, організовані у стінах замку. Найбільшою популярністю користується «Історія тортур і покарань» [6; 24].

Відображенням сучасних підходів у створення нових музейних просторів стало заснування у Рівненській області етно-музею у с. Маринин Березнівського району. Музей знаходиться під відкритим небом та має різні будівлі, створені у вигляді поліської хати, корчми, а також кузні, ткацького і гончарного цехів. У планах місцевих освітян є проведення навчальних занять у цьому тематичному музейному просторі, де учні матимуть нагоду не лише вивчати традиції краю, а й безпосередньо отримувати практичні навички під час роботи у ремісничих цехах [7].

Реагуючи на вимоги часу стосовно впровадження у музейній діяльності інформаційно-комунікаційних технологій музейні працівники Рівненського обласного краєзнавчого музею подали проект стосовно створення апаратно-програмного комплексу для обліку музейних предметів в електронній формі до Українського культурного фонду. У 2018 р. музей отримав грант у сумі 436 тис. грн. на реалізацію даного проекту. Відповідно до задуму проекту планується створення віртуальної мережі у музеях Рівненщини. Проектом також передбачено співробітництво з Волинським краєзнавчим музеєм [2].

Висновки. Проведений аналіз застосування регіональних культурних практик в діяльності музеїв Рівненщини дає підстави стверджувати, що на сьогодні створюються спеціальні виховні програми з урахуванням особливостей різновікових груп населення. Музеї області зорієнтовують свою діяльність на сферу вільного часу відвідувачів та організацію їх змістовного дозвілля. Важливого значення набули створювані музейні проекти, що організовуються спільно з різними соціокультурними установами регіону. Для відвідувачів регіональних музеїв участь у різного роду

інтерактивних і театралізованих формах засвоєння інформації є органічним, зрозумілим і бажаним. Необхідно визнати, що діалогічний підхід більш відповідає сучасним тенденціям у музейній справі та передбачає необхідність відповідних розробок у підготовці фахівців музейної справи.

Список використаної літератури

1. Виткалов С. В. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності: монографія. Рівне : ППДМ, 2012. 416 с.; Виткалов С. В., Виткалов В. Г. Музей у сучасному культурному середовищі Волині: тенденції функціонування за матеріалами періодики. *Волин. музейний вісник*. Вип. 6. Луцьк : Вежа, 2014. С. 29–34 та ін.
2. Калько С. Грант на півмільйона за ексклюзивний проєкт у Рівненського краєзнавчого музею. URL: <http://retrorivne.com.ua/grant-na-pivmilijona-za-ekskluzivnij-proekt-u-rivnenskogo-kraieznavchogo-muzeju>.
3. Каук Т. Л. Музей і школа: партнерство в освітньо-виховному процесі. *Наукові записки Рівненського обласного краєзнавчого музею*. Рівне : Волинські обереги, 2018. Вип. 14. С. 34–38.
4. Кононюк О., Позіховська С. Музейна експозиція : старі проблеми та нові тенденції (на прикладі музеїв Великої Волині). *Вісник Одеського історико-краєзнавчого музею*. Одеса, 2006. Вип. 3. С. 93–95.
5. Книга обліку екскурсій. *Рівненський обласний краєзнавчий музей*. 2012–2013. 24 с.
6. Книга обліку масових заходів. *Рівненський обласний краєзнавчий музей*. 2013–2017. 48 с.
7. Любецька Н. О. Методика музейного менеджменту і маркетингу (на прикладі Державного історико-культурного заповідника м. Дубна). *Музейний менеджмент і маркетинг. Використання інформаційних технологій в музеї: матеріали наук.-практ. конф., Шепетівка, 2011. С. 22–26.*
8. Регіональний інформаційний портал: Рівненщина. URL: www.irp.rv.ua.
9. Чапайло О. Перспективи сучасних принципів роботи в музейному середовищі. *Наукові записки Рівненського обласного краєзнавчого музею*. Рівне, 2017. Вип. 13. Ч. 2. С. 150–152.
10. Юрчук О. Музейний літопис – 2016–2017. Багатоаспектність музейної діяльності. *Наукові записки Рівненського обласного краєзнавчого музею*. Рівне, 2018. Вип. 14. С. 152–167.
11. Яцечко-Блаженко Т. Роль інформаційних технологій у сучасній музейній справі. *Наукові записки Рівненського обласного краєзнавчого музею*. Рівне, 2017. Вип. 13. Ч. 2. С. 157–160.

References

1. Vytkalov S. V. Rivnenshchyna: kulturno-mystetskyi potentsial v paradyhmakh suchasnosti: monohrafiia. Rivne : PPDM, 2012. 416 s.
2. Kalko S. Hrant na pivmiliona za eksklyuzyvnyi proekt u Rivnenskoho kraieznavchoho muzeiu. URL: <http://retrorivne.com.ua/grant-na-pivmilijona-za-ekskluzivnij-proekt-u-rivnenskogo-kraieznavchogo-muzeju>.
3. Kauk T. L. Muzei i shkola: partnerstvo v osvithno-vykhovnomu protsesi. *Naukovi zapysky Rivnenskoho oblasnoho kraieznavchoho muzeiu*. Rivne : Volynski oberehy, 2018. Vyp. 14. S. 34–38.
4. Kononiuk O., Pozikhovska S. Muzeina ekspozytsiia : stari problemy ta novi tendentsii (na prykladi muzeiv Velykoi Volyni). *Visnyk Odeskoho istoryko-kraieznavchoho muzeiu*. Odesa, 2006. Vyp. 3. S. 93–95.
5. Knyha obliku ekskursii. *Rivnenskyi oblasnyi kraieznavchyi muzei*. 2012–2013. 24 s.
6. Knyha obliku masovykh zakhodiv. *Rivnenskyi oblasnyi kraieznavchyi muzei*. 2013–2017. 48 s.
7. Liubetska N. O. Metodyka muzeinoho menedzhmentu i marketynhu (na prykladi Derzhavnoho istoryko-kulturnoho zapovidnyka m. Dubna). *Muzeinyi menedzhment i marketynh. Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii v muzei: materialy nauk.-prakt. konf. Shepetivka, 2011. S. 22–26.*
8. Rehionalnyi informatsiinyi portal: Rivnenshchyna. URL: www.irp.rv.ua.
9. Chapailo O. Perspektyvy suchasnykh pryntsyviv roboty v muzeinomu seredovyshchi. *Naukovi zapysky Rivnenskoho oblasnoho kraieznavchoho muzeiu*. Rivne, 2017. Vyp. 13. Ch. 2. S. 150–152.
10. Iurchuk O. Muzeinyi litopys – 2016–2017. Bahatoaspektnist muzeinoi diialnosti. *Naukovi zapysky Rivnenskoho oblasnoho kraieznavchoho muzeiu*. Rivne, 2018. Vyp. 14. S. 152–167.
11. Yatsechko-Blazhenko T. Rol informatsiinykh tekhnolohii u suchasni muzeinii spravi. *Naukovi zapysky Rivnenskoho oblasnoho kraieznavchoho muzeiu*. Rivne, 2017. Vyp. 13. Ch. 2. S. 157–160.

РЕГИОНАЛЬНЫЕ КУЛЬТУРНЫЕ ПРАКТИКИ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МУЗЕЕВ РОВЕНЩИНЫ

Виткалов Сергей Владимирович – кандидат искусствоведения, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет, г. Рівне;

Бояр Наталья Николаевна – соискатель высшего образования второго
(магистерского) уровня, Рівненський державний гуманітарний університет, г. Рівне

Освещаются современные подходы к развитию музейного дела в Западно-Полесском регионе (на примере Рівненской области). Анализируется широкоаспектная практика организации культурной деятельности музейных учреждений области. На основе рассмотрения культурных практик, используемых в современной деятельности музеев Рівненской области, делается вывод о разновекторном пути развития региональных музейных учреждений.

Ключевые слова: музей, регион, культурные практики, музейные проекты, общество.

REGIONAL CULTURAL PRACTICES IN ACTIVITIES OF MUSEUMS OF RIVNE REGION

Vytkalov Sergii – PhD in Art Criticism, Associate professor,
Rivne State University of the Humanities, Rivne;
Boyar Nataliia – the applicant of higher education of the second
(master's) level Rivne State University of the Humanities, Rivne

The article covers modern approaches to the development of museum affairs in the region on the example of Rivne region. Based on the consideration of the cultural practices used in the activities of the museums of Rivne region, the conclusion has been made on the multivectoral path of the development of regional museum institutions.

Key words: museum, region, cultural practices, museum project, society.

UDC 069(477.81)

REGIONAL CULTURAL PRACTICES IN ACTIVITIES OF MUSEUMS OF RIVNE REGION

Vytkalov Sergii – PhD in Art Criticism, Associate professor,
Rivne State University of the Humanities, Rivne;
Boyar Nataliia – the applicant of higher education of the second
(master's) level Rivne State University of the Humanities, Rivne

The aim is to identify the peculiarities of the development of regional museum institutions on the example of cultural practices that are used in the activity of the museums in Rivne region.

Research methodology. The methodology of this research used the following scientific methods: problem-themed, statistical, analytical, induction, deduction, synthesis.

Results. The conducted analysis of the application of regional cultural practices in the activities of the museums in Rivne region gives grounds to assert that nowadays special educational programs are created taking into account the peculiarities of the different age groups of the population.

Creating of the museum projects, which are organized jointly with various socio-cultural institutions of the region, has become important. For visitors to regional museums participation in various interactive and theatrical forms of information assimilation is organic, clear and desirable. It must be acknowledged that the dialogic approach is more in line with current trends in the museum business and foresees the need for appropriate developments in the training of museum professionals.

Novelty. In the present research the attempt to determine at the theoretical level the specificity of the activity of the museum institutions in Rivne region through the use of cultural practices has been made.

The practical significance. The analysis of the application of regional cultural practices in the activity of the museums in Rivne region makes it possible to assert that the museum projects that are being organized together with various socio-cultural institutions of the region have become important. The results of the study can be used in the development of other museum projects and become the basis for further research in the field of museum activities in Rivne region.

Key words: museum, region, cultural practices, museum project, society.

Надійшла до редакції 2.11.2018 р.

ЗМІСТ

Розділ I. ДИНАМІКА КУЛЬТУРИ. КУЛЬТУРНА ПАМ'ЯТЬ. КУЛЬТУРА ТА ТРАДИЦІЇ

<i>Гончарова О. М.</i> Колекції творів українських митців другої пол. XIX – першої пол. XX ст. у художніх музеях США	3
<i>Трач Ю. В.</i> Інтерактивність і віртуальність як феномени сучасності	8
<i>Радіонова Л. О.</i> Знак і символ як форми комунікації культур у сучасних умовах	13
<i>Доброєр Н. В.</i> Креативність як спосіб самоідентифікації (на прикладі сучасного українського музичного соціокультурного простору)	17
<i>Сапожнік О. В.</i> Церковний спів як феномен духовної культури українського православ'я (XI–XVIII століття)	21
<i>Холодинська С. М.</i> Український мистецький авангард початку XX століття в європейському культурному просторі	27
<i>Кухаренко О. О.</i> Цикл українських традиційних родильних обрядів: структурно-функціональний аналіз	35
<i>Толмачова І. А.</i> Благодійництво в контексті обрядово-ритуальної та звичаєвої культури українців	40
<i>Москаленко А. В.</i> Пам'ятки археології Канівського Подніпров'я в контексті збереження культурної спадщини: історіографічний аспект	46

Розділ II. ПРОБЛЕМИ І СУПЕРЕЧНОСТІ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОЦЕСУ

<i>Смоліна О. О., Ополонін А. М.</i> Культурна ідентичність як динамічне утворення (на прикладі культурної самоідентифікації населення Східних областей України)	53
<i>Коваленко Є. Я.</i> Культура управління на шляху від середньовіччя до індустріалізму крізь призму економічних шкіл	58
<i>Бондарчук Я. В.</i> Концепції розвитку світової культури другої пол. XX – поч. XXI ст.	65
<i>Дабло Л. Г.</i> Європейські виміри української культурологічної думки кінця XIX – початку XX ст. у контексті наукової діяльності Дмитра Овсянико-Куліковського	71
<i>Яців І. В.</i> Україноцентричні вектори творчої діяльності Мирона Федоріва	75
<i>Гасвська Т. І., Вишневецька Г. Г.</i> Трансформація цінності дитинства в контексті суспільних змін: культурологічний вимір	79
<i>Левчук Я.</i> Традиційна українська дитяча субкультура в сучасному музейному просторі	86

Розділ III. КУЛЬТУРА ТА СУСПІЛЬСТВО. КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНИХ СФЕР ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Бабушка Л. Д.</i> Фестивація як тотальна артизація культури повсякденності	95
<i>Легенький І. Ю.</i> Абсолют у музичній культурі	101

<i>Ареф'єва Є. Ю.</i> Поетика як хорея та аретя: синкретизм музики І. Стравінського	106
<i>Адамовська М. С.</i> Туристичні практики в модусі культурних поворотів	111
<i>Шибєр О. О.</i> Рекреаційно-дозвілєві практики в контексті становлення індустрії «4.0»	117
<i>Виткалов С. В., Бояр Н. М.</i> Регіональні культурні практики в діяльності музеїв Рівненщини	123

CONTENTS

Part I. DYNAMICS OF CULTURE. CULTURAL MEMORY. CULTURE AND TRADITIONS

<i>Goncharova O.</i> Collections of artworks of Ukrainian artists and sculptors of the second half of XIX – the first half of XX centuries in the art museums of the USA	3
<i>Trach Ju.</i> Interactivity and virtuality as modern phenomena	8
<i>Radionova L.</i> The sign and symbol as forms of cultural communication in contemporary conditions	13
<i>Dobroer N.</i> Creativity as a way of self-identification (on the example of contemporary Ukrainian musical socio-cultural space)	17
<i>Sapozhnik O.</i> Church singing as phenomenon of spiritual culture of Ukrainian orthodox church (XI–XVIII centuries)	21
<i>Kholodynska S.</i> Ukrainian artistic avant-garde within European culture at the beginning of XX th century	27
<i>Kukharenko O.</i> Cycle of Ukrainian traditional relatives: structural-functional analysis	35
<i>Tolmachova I.</i> Charity in the context of the ceremonial ritual and custom culture of Ukrainians	40
<i>Moskalenko A.</i> Archaeological monuments of Kaniv Dnipro River region in context of cultural heritage preservation: histotographical aspect	46

Part II. PROBLEMS AND CONTRADICTIONS OF MODERN CULTURAL PROCESS

<i>Smolina O., Opolonin A.</i> Cultural identity as a dynamic phenomenon (on the example of the cultural self-identification of the Eastern areas of Ukraine population)	53
<i>Kovalenko Y.</i> Management culture from the middle ages to industrialism under the prism of economic schools	58
<i>Bondarchuk Ya.</i> Concepts of development of world culture of second half of XX and early XXI centuries	65
<i>Dablo L.</i> European dimensions of Ukrainian culturological thought of the late XIX th – to the early XX th century in the context of Dmytro Ovsiankyo-Kulykovskyi's scientific activities	71
<i>Yatsiv I.</i> Myron Fedoriv's Ukraine centric vectors of art achievements	75
<i>Hayevska T., Vyshnevskya H.</i> Transformation of childhood in the context of social change: cultural dimension	79
<i>Levchuk Ya.</i> Tradition of the Ukrainian child subculture in the state-of-the-art museum space	86

Part III. CULTURE AND SOCIETY. CULTURE OF PROFESSIONAL SPHERE OF ACTIVITY

<i>Babushka L.</i> Festivation as a total artism of culture of consciousness	95
<i>Legenkiy I.</i> Absolute in musical culture	101
<i>Arefieva E.</i> Poetics as a chorea and aretey: the syncretism of music I. Stravinsky	106

<i>Adamovska M.</i> Tourist practices in the modus of the cultural turns	111
<i>Shyber O.</i> Recreation and leisure practices in the context of development of industry «4.0»	117
<i>Vytkalov S., Boyar N.</i> Regional cultural practices in activities of museums of Rivne region	123

ISSN 2518-1890

Наукове видання
Scientific edition

Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку
Науковий збірник

Ukrainian culture: the past, modern ways of development
Scientific journals

Напрямок: Культурологія
Branch: Culturology

Випуск 27
Issue 27

Редактор:
В.Г. Вуткалов
Editor:
V. Vutkalov

Художній редактор:
О.К. Литвин
Artistic editor:
O. Lytvyn

Комп'ютерна верстка:
Л.М. Федорук
Computer make-up:
L. Fedoruk

Редагування англomовного тексту анотацій – ***Р.В. Майборода***, ст. викл. Миколаївського національного університету ім. В. Сухомлинського; ***А.В. Фідріх***, канд. пед. наук, доц. кафедри практики англійської мови Рівненського державного гуманітарного університету

Електронні версії наукових збірників, вимоги до публікацій та програма перевірки текстів статей на плагіат, знаходяться на нашому сайті – *kulturologiya.rv.ua*

М/т.: 067-803-23-98 – головний редактор та 096-541-71-35 – відповідальний секретар

Електронна адреса: *sergiy_vsv@ukr.net*

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Зам. № 220/1. Ум. друк. арк. 15,1. Наклад 100.

Видавничі роботи: ***ППДМ***
свідоцтво про державну реєстрацію РВ №11 від 12.06.2002 р.
35304, Рівненська обл., Рівненський р-н, с. Корнин, вул. Центральна, 58
Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12,
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства. Тел. (0362) 63-42-62